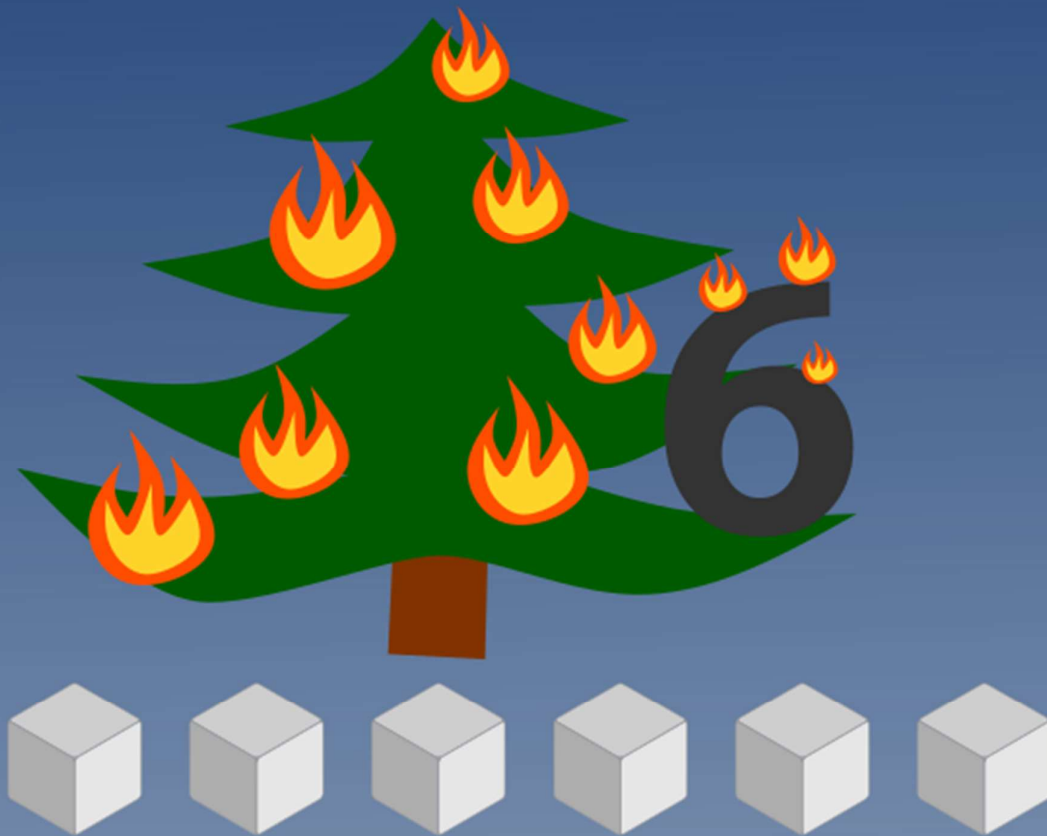

Monika Kociuba

Kuusi palaa

Fińskie wyrazy o tej samej pisowni,
ale o różnym znaczeniu

suomika
nauka języka fińskiego

Wstęp

W języku fińskim występują słowa, które mogą mieć więcej niż jedno znaczenie. Warto znać wyrazy o takim samym brzmieniu lub pisowni, ale o innym znaczeniu, żeby nie wpaść w pułapkę językową i nie zinterpretować błędnie czyjejs wypowiedzi. Takie wyrazy często też są elementem gier słownych, sloganów reklamowych i żartów w danym języku.

Najsłynniejszym chyba przykładem zdania, które ma kilka znaczeń w języku fińskim jest ***Kuusi palaa***, które może znaczyć: 'Świerk się pali', 'Świerk wraca', 'Sześć się pali', 'Sześć wraca', 'Sześciu się pali', 'Sześciu wraca', 'Twój księżyc się pali', 'Twój księżyc wraca' lub 'Sześć kawałków'!

Wyrazy o różnym znaczeniu możemy podzielić na kilka rodzajów:

- **Polisemy** są to wyrazy o identycznym brzmieniu lub pisowni, ale mające powiązane pochodzenie i znaczenie. Przykładem jest ***kieli*** ('język') jako część ciała lub mowa ludzka.
- **Homonimy** to wyrazy o identycznym brzmieniu lub pisowni, ale o różnym znaczeniu i etymologii. Przykładem homonimów w języku fińskim będzie wyraz ***joka***, który znaczy 'który' lub 'każdy' albo wyraz ***koko***, który znaczy 'cały' lub 'rozmiar'. Homonimy dodatkowo można podzielić na podtypy:
 - **Homofony** są to wyrazy o takiej samej wymowie, ale o innym znaczeniu. Pisownia może jednak się różnić. W fińskim będzie to na przykład ***siat*** ('świnie') i ***sijat*** ('miejsca').
 - **Homografy** są to wyrazy o takiej samej pisowni, ale o innym znaczeniu. Wymowa może jednak się różnić. Przykładowo w języku fińskim ***hauista*** jako odmieniona forma ***hauki*** ('szczupak') w przypadku elatiivi w liczbie mnogiej wymówimy [hau-is-ta], ale ***hauista*** jako odmieniona forma wyrazu ***haku*** ('szukanie') w przypadku elatiivi w liczbie mnogiej inaczej podzielimy na sylaby i powiemy [ha-uis-ta].
 - **Homoformy** są to wyrazy, które brzmią tak samo tylko w niektórych formach. Przykładowo w języku fińskim zarówno wyraz ***aika*** ('czas') w przypadku genetiivi, jak i wyraz ***ajaa*** ('jeździć') w pierwszej osobie liczby pojedynczej brzmią ***ajan***.

Niniejsze opracowanie zawiera listę ponad 440 fińskich wyrazów, które mają różne znaczenie. Zdaję sobie sprawę, że nie jest to kompletne zestawienie – do tej listy można dopisać jeszcze wiele przykładów!

W pierwszej części książki w porządku alfabetycznym wypisałam wyrazy o tej samej pisowni, ale o różnym znaczeniu, podając przykłady zdań oraz tłumaczenie na polski. Kolejno wylistowałam imiona fińskie, które mają ukryte znaczenie. Na końcu przygotowałam kilka ćwiczeń sprawdzających znajomość fińskich polisemów i homonimów.

Wyrazy o takiej samej pisowni, ale o innym znaczeniu

aasia

Aasia pisane wielką literą znaczy **Azja**.

Aasia on maapallon suurin maanosa.

Azja jest największym kontynentem świata.

Aasia może też być odmienioną formą rzeczownika **aasi** (**osioł**) w przypadku partitiivi.

Hevonen on **aasia** isompi.

Koń jest większy od osła.

Aasia pidetään itsepäisenä eläimenä.

Ośla uważa się za uparte zwierzę.

aika

Aika często oznacza **czas**. Wtedy ten wyraz jest niepoliczalny.

Aika kuluu nopeasti.

Czas szybko leci.

Minulla on paljon **aikaa**.

Mam dużo czasu.

He tulivat samaan **aikaan**.

Oni przyszli w tym samym czasie.

Aika może też znaczyć **termin, wizyta**. Wtedy ten wyraz traktujemy jako policzalny.

Minulla on **aika** lääkärille.

Mam wizytę u lekarza.

Minun täytyy varata **aika** kampaajalle.

Muszę umówić się na wizytę do fryzjera.

Aika też często wystąpi w znaczeniu **dość, dosyć**. Wtedy ten wyraz jest nieodmienny.

Tänään on **aika** kylmä.

Dziś jest dość zimno

Hänellä on **aika** paljon aikaa.

Ona ma dość dużo czasu.

aina

Aina znaczy **zawsze, ciągle, wciąż**.

Asiakas on **aina** oikeassa.

Klient ma zawsze rację.

Aina sama juttu.

Ciągle to samo.

Miksi sinun täytyy **aina** tehdä näin?

Dlaczego musisz ciągle tak robić?

Aina czasami też może wystąpić w znaczeniu **aż do**.

Lämpötila saattaa laskea **aina** -30 asteeseen.

Temperatura może spaść aż do -30 stopni.

Hän taisteli **aina** viimeiseen veripisaraan asti.

On walczył aż do ostatniej kropli krwi.

aine

Aine znaczy *material, materia, substancja*.

Nikotiini on myrkyllinen **aine**.

Aine koostuu atomeista.

Mistä **aineesta** se on tehty?

Nikotyna jest trującą substancją.

Materia składa się z atomów.

Z jakiego materiału to jest zrobione?

Aine może też znaczyć *przedmiot nauczania* lub *wypracowanie*.

Kirjoitin **aineen** Suomesta.

Lempi**aineeni** koulussa oli biologia.

Napisałam wypracowanie o Finlandii.

Moim ulubionym przedmiotem w szkole była biologia.

aitoa

Aittoa znaczy *biegać przez płotki*. Jest to rzadko używany wyraz.

Osaatko **aitoa**?

Hän haluaa **aitoa** MM-kisoissa.

Potrafisz biegać przez płotki?

On chce biec przez płotki w mistrzostwach świata.

Aittoa może też być odmienioną formą przymiotnika **aito** (*prawdziwy, autentyczny*) w przypadku partitiivi.

Se on **aitoa** nahkaa.

Tuo ravintola tarjoaa **aitoa** italialaista ruokaa.

To jest prawdziwa skóra.

Tamta restauracja serwuje prawdziwe włoskie jedzenie.

ajaa

Ajaa oznacza *jeździć* lub *zawozić*.

Hän **ajaa** autoa.

Hän **ajaa** bussilla.

Äiti **ajaa** lapset kouluun.

On prowadzi samochód.

On jedzie autobusem.

Mama zawozi dzieci do szkoły.

Ajaa może też wystąpić w znaczeniu *golić*.

Hän **ajaa** partaansa.

On goli brodę.

ajan

Ajan może wystąpić jako odmieniona forma czasownika **ajaa** (**jechać, zawozić; golić**) w pierwszej osobie liczby pojedynczej.

Ajan pyörällä.

Jadę na rowerze.

Ajan lapset kouluun.

Zawożę dzieci do szkoły.

Ajan partaani kaksi kertaa viikossa.

Golę się (brodę) dwa razy w tygodniu.

Ajan też może być odmienioną formą rzeczownika **aika** (**czas; termin**) w przypadku genetiivi.

Odotin sinua koko **ajan**.

Czekałam na ciebie przez cały czas.

Haluaisin varata **ajan** kampaajalle.

Chciałabym się umówić na wizytę do fryzjera.

ala

Ala może oznaczać **obszar, powierzchnia** (= pinta-ala).

Metsän **ala** on 10 km².

Powierzchnia lasu to 10 km².

Ala w kontekście zawodowym znaczy **branża, dziedzina**.

Olen työskennellyt elektroniikan **alalla** jo viisi vuotta. *Pracuję w branży elektronicznej już pięć lat.*

Ala jest to też forma odmieniona czasownika **alkaa** (**zaczynać się**) w trybie rozkazującym lub w przeczeniach.

Ala tehdä ruokaa!

Zacznij robić jedzenie!

En **ala** tehdä mitään.

Nie zaczynam niczego robić.

Menen kävelyllä, ellei **ala** sataa.

Pójdę na spacer, o ile nie zacznie padać.

Ala- w wyrazach złożonych znaczy **niższy, dolny**.

alahuuli

dolna warga

alakoulu = **ala**-aste

szkoła podstawowa (klasy 1-6)

Alakerrassa asuu joku nainen.

Piętro niżej mieszka jakaś kobieta.